

ВПЛИВ БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Уманець Д.О., студент III курсу, спеціальність 193 Геодезія та землеустрій, Відокремлений структурний підрозділ «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Гетманьчик І.П., к.е.н., заступник директора з виховної роботи

В Україні налічується 53 національних парки, 19 природних та 5 біосферних заповідників. До природоохоронних територій також входять ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи тощо. Згідно з даними Державного кадастру природно-заповідного фонду, на початку 2021 року нараховувалося 8633 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, що складає 6,8% території України. У Європі цей показник досягає 5–7 %, а в північному регіоні – 11-12 % території. Зокрема, природоохоронні території становлять: у ФРН – 20 % території країни, Нідерландах – 15 , Великій Британії – 10, Франції – 7,5, Новій Зеландії – 16,8, Японії – 14, США – 12 [3].

За інформацією Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, війна вплинула на 900 заповідних територій загальною площею 1,2 млн га. На окупованих територіях півночі, півдня та сходу країни розташовано 32 заповідних об'єкти державного значення: 5 природних заповідників, 3 біосферних заповідники та 24 національних природних парків. Це становить близько третини від загальної площі природно-заповідного фонду України. У межах зони бойових дій опинились 393 природно-заповідних об'єктів та об'єктів Смарагдової мережі, що становить понад третину всього природно-заповідного фонду України. 347 об'єктів знаходились під окупацією, а 257 об'єктів знаходились на відстані до 5 км від ліній фронту. Загалом, внаслідок агресії

близько 46 тис. квадратних кілометрів площі об'єктів природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі мають ризик пошкодження та забруднення, що становить 43% від загальної площі цих об'єктів в Україні [1].

Як показує сучасність, навіть створення та розширення площ та об'єктів природно-заповідного фонду України не гарантує захист окремих видів флори і фауни, які є генофондом не тільки України, а і Європи вцілому. Щодня ціннісні ендемічні та екзотичні види флори і фауни на сході, північному сході, південному сході та півдні країни перебувають під загрозою зникнення. Серед найпоширеніших проблем, з якими стикаються природно-заповідні території в окупації – втрата контролю, пошкодження територій воєнною технікою, будівництвом окопів та укріплень, залякування тварин, заміновування територій, обстріли, браконьєрство, гуманітарна криза. Внаслідок застосування хімічної зброї, вибухів та аварійних ситуацій на промислових об'єктах чи складах боєприпасів якість води у водотоках та водоймах значно погіршилась. В результаті це також становить екологічну загрозу порушення екологічної рівноваги природних екосистем. Унаслідок лісових пожеж, незаконних вирубок та механічних пошкоджень ґрунту, пов'язаних з довготривалим воєнним конфліктом на сході, півночі та півдні країни втрачено велику частину лісових та лісозахисних насаджень. З початку війни на територіях природно-заповідного фонду України зафіксовано 20 пожеж, в результаті яких знищено 0,5 тис. га заповідних площ, що є загрозою критичного зниження лісистості та зниження ґрунтозахисних, водоохоронних та рекреаційних функцій лісових екосистем.

Це все згубно впливає на природні екосистеми. Знищуються або порушуються середовища існування диких тварин і рослин. Тварини гинуть або намагаються втекти із зон ведення бойових дій. Нестача харчів та домівок призводить до загибелі великої чисельності тварин, особливо рідкісних ендеміків, характерних для певного регіону. Більша частина міграційних коридорів птахів зараз проходить над зоною бойових дій, що стає причиною неспокою птахів, їх виснаження через вимушену зміну маршрутів, відсутність відпочинку чи потрапляння під обстріли. Через бойові дії та окупацію існують ризики для виведення потомства багатьох птахів і ссавців, а отже під питанням їх подальше існування.

Війна призвела до фізичного знищення рослин і тварин, погіршення умов їхнього існування, знищення рельєфу території, замінування, отруєння території хімічними речовинами, знищення об'єктів природно-заповідного фонду.

Складно зробити прогноз істинних втрат біологічного різноманіття України у воєнний період. Потрібно докласти багато зусиль, щоб зберегти унікальність природних біотопів України під час воєнних дій та у післявоєнний період. Війна загрозна не тільки для населення України, але й для довкілля

загалом. Рух важкої техніки, будівництво фортифікаційних споруд та, власне, проведення активних бойових дій пошкоджують ґрунтовий покрив. Зазначені фактори, у свою чергу, призводять до деградації рослинного покриву та посилення ерозії. У результаті детонації ракет та артилерійських снарядів окислюються навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції та утворюється численний ряд хімічних сполук органічного та неорганічного походження. Все це призводить до руйнування цілинних ландшафтних зон, зменшення ендемічних видів флори і фауни України та розвитку шкідників.

Список використаних джерел

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України за рік від початку повномасштабного вторгнення. Березень 2023, Київ, 50с. https://kse.ua/wpcontent/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report-1.pdf
2. Офіційний портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/timeline/Zviti.html>
3. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А., Гетманьчик І.П. Організація землекористування ділянок природно-заповідного фонду. – Монографія. К.: 2019. – 183 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ, СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ
ЗЕМЛЕУСТРІЙ І ТОПОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА
ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ І ЗМІНИ КЛІМАТУ"**

**7 - 8 березня 2024 р.
м. Київ, Україна**

УДК 332.3:528.4:551.583 «364» «366»

Друкується за рішенням Вченої ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 8 від 19 квітня 2024 року

Рецензенти:

Євсюков Т.О. – доктор економічних наук, професор;

Кошель А.О. – доктор економічних наук, доцент;

Мединська Н.В. – доктор економічних наук, доцент.

Землеустрій і топографічна діяльність в умовах війни та післявоєнного відновлення і зміни клімату (GEOPOINT - 2024). Збірка наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, студентів та аспірантів (м. Київ, 7-10 березня 2024 р.) / За науковою редакцією проф. Ковальчука І.П. К.: Вид. центр НУБІП, 2024. 223 с.

У збірці наукових праць подаються результати досліджень, присвячених ролі землевпорядкування і топографо-геодезичних та картографічних вишукувань у вирішенні проблем відбудови пошкоджених і зруйнованих російськими військами в період неоголошеної України війни поселень, об'єктів інфраструктури, сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, гідротехнічних, енергетичних, водогосподарських та промислових споруд, природозаповідних, історико-культурних та інших складових навколишнього середовища України. Також висвітлюються питання, пов'язані з дослідженням впливу змін клімату на стан і використання земельних та водних ресурсів.

Для фахівців у сфері геодезії, картографії та землеустрою, екологів, географів, працівників аграрного сектору, природоохоронних установ, органів місцевого самоврядування.

За зміст публікацій, достовірність викладених наукових фактів відповідальність несуть автори.

Відповідальний за макетування і друк: доц. **Бутенко Є.В.**

I

S
B

N

©Колектив авторів

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024